

En el centenari de Manuel Valls Gorina

Músic, musicògraf, crític musical, escriptor, assagista, divulgador musical, professor universitari, traductor... Una persona amb molts registres a qui avui se'l recorda sobretot per ser l'autor de la música del *Cant del Barça*, l'himne del Futbol Club Barcelona. La Biblioteca de Catalunya commemora el centenari d'aquest personatge singular amb una mostra que es pot veure durant tot l'estiu a Barcelona.

L'exposició

Cartell de l'exposició.

Manuel Valls Gorina, *Nani* per als seus amics, va néixer a Badalona el 21 de juliol de 1920. D'això fa, doncs, justament cent anys. Per aquest motiu la Biblioteca de Catalunya ha organitzat una exposició

titulada “Nani Valls, entre actes i concerts”, una idea que juga amb el títol d’un dels seus llibres d’anècdotes, *Entreactes de concert*.

Aquesta mostra, que es pot veure entre el 3 de juliol i el 5 de setembre a la Sala d’Exposicions de la Biblioteca de Catalunya, té com a objectiu oferir un retrat d’aquest músic polifacètic resseguint-ne la trajectòria vital i artística a partir d’un centenar de documents diversos que formen part del fons que gestiona la mateixa Biblioteca, integrat per més de 5.000 documents.

L’exposició s’estructura en cinc àmbits temàtics: “Entreacte biogràfic”, “Entreacte musical”, “Entreacte crític i d’assaig”, “Entreacte estètic-perceptiu” i “Entreacte social”. Entre la documentació podem trobar des del certificat de naixement, fins a carnets diversos i passis de premsa, a més de partitures dedicades a cantants, com Conxita Badia o Anna Ricci. També hi ha fotografies, programes de concert, correspondència i enregistraments discogràfics, a més d’altres materials.

Portada del llibre *Entreactes de concert*, editat per Pòrtic (Barcelona, 1973).

Valls és autor d’un bon grapat de llibres de divulgació musical, que són segurament els que el van donar a conèixer més àmpliament al públic melòman, més enllà de l’autoria de la música de l’*Himne del Barça*. Però val la pena destacar també la seva producció musical, no gaire extensa, però sí diversa: música de piano, peces de música de cambra, obres simfòniques, música d’escena, música coral, un concert per a guitarra i un altre per a flauta, a més d’una òpera, diverses bandes sonores (*La ciutat cremada*, *Victòria!*, *Companys: procés a Catalunya*) i un bon grapat de cançons. La mostra vol reflectir aquest món compositiu, però també l’estètic i social, les seves amistats i les relacions que va tenir al llarg de la seva vida amb gent molt diversa del món de la música i la cultura.

A la mostra també es fa referència a alguna de les moltes aficions de Valls, com ara un parell de col·leccions: una de necrològiques i una altra de cilindres de cera. Aquesta última, compartida amb el seu amic Xavier Turull, forma part també dels fons de la Biblioteca de Catalunya.

A l’exposició “Nani Valls, entre actes i concerts”, hi ha col·laborat el guitarrista i compositor Jordi Codina cedint alguns documents de la seva col·lecció particular.

La mostra es pot veure també a través d’internet, gràcies al [lloc web](#) que la Biblioteca de Catalunya ha

creat per a l'ocasió.

Un músic que cal recuperar

Manuel Valls tocant el piano.

Per a Rosa Montalt, cap de la Secció de Música de la Biblioteca de Catalunya i comissària d'aquesta exposició juntament amb Montserrat Molina Egea, Manuel Valls és un personatge que potser no és prou conegut entre les generacions més joves. En aquest sentit, la majoria dels seus llibres estan descatalogats i són cada vegada més difícils de trobar.

Cada àmbit de l'exposició s'obre amb un fragment del pròleg d'un dels seus llibres. *"Li hem volgut donar veu, s'explica molt bé i és molt planer"*, comenta Rosa Montalt, que sent una estimació especial pel Fons Manuel Valls, que va entrar a la Biblioteca de Catalunya coincidint amb els seus inicis com a responsable de la Secció de Música. *"En aquell moment els mitjans no se'n van fer gaire ressò i en teníem una mica l'espina clavada"*, afegeix en relació amb l'espai que ocupa la mostra, que és la més important que organitzaran aquest any des del seu departament. *"Val la pena llegir les seves paraules, és molt actual tot el que diu, i per això a través d'aquesta exposició hem volgut remoure aquesta consciència. No cal inventar res, rellegim el que va escriure. Sempre es qüestionava les coses per intentar entendre-les, la seva obra està plena d'interrogants, de preguntes que busquen resposta"*. En aquest sentit, s'envoltava dels millors especialistes per acabar aprenent de tots ells. *"Tenia una xarxa d'amistats molt gran. La consulta del seu fons és com revivre la societat de la segona meitat del segle XX"*.

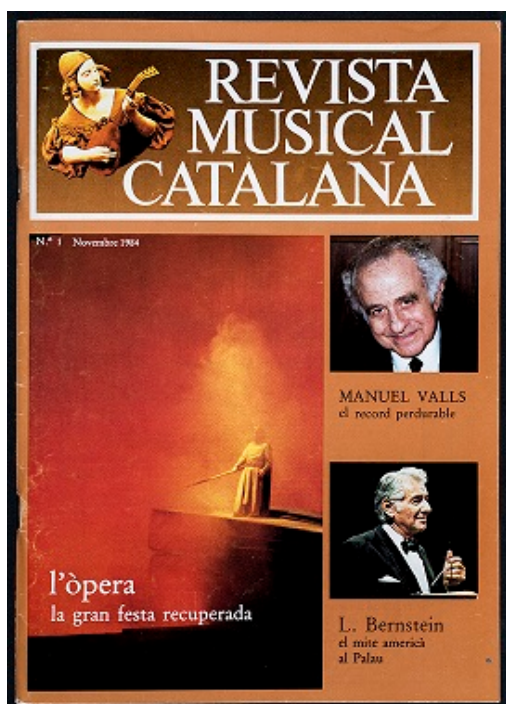
Miquel Valls tocant una trompeta.
(c) Montserrat Sagarra.

En relació amb el seu compromís amb la música del país, Rosa Montalt recordava les paraules de Valls Gorina quan afirmava que *“hem de conèixer la música local per poder formar part de la música universal”*, i el defineix com *“algú molt obert, que alhora era molt polièdric, amb molts interessos. Una persona molt activa, amb un afany enorme per conèixer, per saber de tot allò que l’envoltava”*. Uns coneixements que posteriorment compartia, que comunicava i difonia de la manera més entenedora possible, sobretot a través dels seus llibres i escrits.

Pel que fa a la seva vessant de compositor, per a la cap de la Secció de Música de la Biblioteca de Catalunya, *“estaria bé de recuperar la seva obra, que era molt present als programes de concerts dels anys seixanta i setanta. No era gens estrany trobar el seu nom en programes al costat d’autors com Schönberg o Gerhard”*. I acaba recordant el caràcter divertit i murri de Manuel Valls, que va demanar que al seu epitafi posés: *“Va morir sense tenir-ne cap ganes”*.

Manuel Valls Gorina a la «Revista Musical Catalana»

Manuel Valls no va tenir l’ocasió de col·laborar directament amb la «Revista Musical Catalana», perquè malauradament va morir el 9 de setembre de 1984, dos mesos abans de la sortida del **primer número**, el novembre d’aquell any. Valls va ser, però, un dels impulsors de la recuperació d’aquesta capçalera, inactiva des de l’esclat de la Guerra Civil.

Portada del primer número de la “Revista Musical Catalana”

En el primer exemplar de la «Revista Musical Catalana» trobem tres articles que es fan ressò de la mort de Manuel Valls. El primer, a càrrec del seu amic Oriol Martorell, fundador de la Coral Sant Jordi: *“(…) sempre ens enriqueix amb personalíssimes i originals apreciacions, ens obria nous horitzons i noves perspectives, ens qüestionava sobre problemes fonamentals i candents, i reflectia apassionades inquietuds i lluminoses intuïcions”*. Xavier Montsalvatge, d’altra banda, hi feia una repassada al més significatiu de la seva producció musical, una cinquantena de composicions. Per al compositor gironí, en Valls *“no hi manca mai la integritat objectiva, el menyspreu absolut per tota mena d’efectisme i una renúncia a qualsevol recurs fredament especulatiu”*. El tercer article era un text inèdit del mateix Manuel Valls, un capítol del llibre *Música i cine*, escrit conjuntament amb Joan Padrol, que s’oferia com a primícia.

A més d’aquest primer número de la «Revista Musical Catalana», el nom de Manuel Valls Gorina ha anat

apareixent periòdicament en la nostra publicació. Aquí teniu una llista d'articles, amb els enllaços corresponents, per si voleu ampliar-ne la informació:

32 (1987): reproducció de l'article de Manuel Valls *La música cinematogràfica: el seu valor com a llenguatge*.

69-70 (1990): dins del tema monogràfic "Música per a fer riure", article de Teresa Martínez dedicat a Manuel Valls: *Manuel Valls, recopilador de facècies musicals*.

80 (1991): articles guanyadors dels I Premis Manuel Valls d'Assaig Musical, lliurats en el transcurs de la Festa de la Música Catalana.

119 (1994): portada amb motiu del desè aniversari de la seva mort. Tema: "Manuel Valls: constància d'un gran buit". Articles de Josep Casanovas, Antoni Sàbat, Pere Artís i el testimoni de Xavier Turull, Xavier Montsalvatge, Antoni Ros Marbà, Carme Bravo i Oriol Martorell.

123 (1995): crítica de la interpretació del *Concert per a guitarra i orquestra* de Manuel Valls, a càrrec de Carles Trepà i l'OBC, dirigits per Elio Boncompagni.

152 (1997): prèvia de l'estrena de la seva òpera *Cal 33-33 o el bon samarità*, a càrrec de Francesc Taverna-Bech. Al Teatre Adrià Gual, amb la mezzosoprano Anna Ricci i el conjunt Vol ad Libitum, dirigit per Jordi Rossinyol.

278 (2007): Jaume Comellas es fa ressò, a través d'una carta, de l'acte en record de Manuel Valls, que havia tingut lloc a la Pedrera el 2 d'octubre d'aquell any.

Imatge destacada: (c) Montserrat Sagarra.